

LORM

SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2005

Občanské sdružení LORM – Společnost pro hluchoslepé

Skupina hluchoslepých běžkařů se svými traséry - průvodci na 1. zimním pobytu na Vysočině

Obsah

1. Úvodní slovo

2. LORM – Společnost pro hluchoslepé

- Kdo jsme
- Poslání
- Cíle

3. Zpráva o činnosti za kalendářní rok 2005

- Terénní služby a odborné poradenství
- Osobní asistence pro hluchoslepé
- Zaměstnávání hluchoslepých osob
- Edukačně rehabilitační pobyty
- Rozvoj taktilního znakového jazyka
- Klubové akce a setkávání hluchoslepých
- Bulletin Doteky
- Bezbariérové stránky nejen pro hluchoslepé
- Odborná knihovna LORM
- Odborná a metodická činnost

4. Práce s veřejností

- Odborné přednášky o hluchoslepotě
- Brožura a CD-ROM „Hluchoslepí mezi námi“
- Veřejná sbírka „Červenobílé dny“
- Klub dárců „Červenobílé klubko“
- Další aktivity ...

5. Struktura sdružení a jeho lidské zdroje

- Struktura sdružení
- Tým odborníků a spolupracovníků
- Systém celoživotního vzdělávání

6. Spolupráce

- Mezinárodní
- Domácí

7. Celkové zhodnocení úspěšnosti

8. Finanční zpráva

- Rozvaha
- Výkaz zisku a ztrát
- Přehled zdrojů financování projektů LORM v roce 2005
- Vyúčtování sbírky Červenobílé dny
- Interní a externí kontroly
- Zpráva auditora

9. Naši dárci a podporovatelé

10. Identifikační údaje a kontakty na Poradenská centra LORM

1. Úvodní slovo

Zhodnotit rok 2005 do několika úvodních slov se mi zdá jako nadlidský výkon. Proč? Rok 2005 byl pro nás pro všechny v LORMu bezesporu rokem pracovně velmi nabitým, jak o tom podrobně informuje na mnoha následujících stránkách Výroční zpráva. Vedle tradičních služeb jsme se snažili našim hluchoslepým klientům nabídnout nové atraktivní služby a současně vytvořit dobré podmínky pro rok 2006.

V průběhu roku 2005 se nám rozrostl tým o 3 nové spolupracovnice – ergoterapeutku, terénní sociální pracovníci v Jihočeském kraji a odbornou asistentku v Poradenském centru Praha. Již jako 12-ti členný tým jsme se mohli věnovat nejenom zajišťování našich tradičních terénních sociálních služeb, poskytování osobní asistence, rozvíjení taktilního znakového jazyka pro hluchoslepé, vydávání časopisu Doteky či předávání informací o problematice hluchoslepých osob pořádáním přednášek, veřejné sbírky Červenobílé dny, prostřednictvím našich bezbariérových stránek www.lorm.cz a Odborné knihovny LORM. V roce 2005 jsme se také mohli zaměřit na rozvíjení dalších velmi potřebných služeb a zajímavých aktivit pro osoby s tímto duálním smyslovým handicapem.

O jaké konkrétní projekty se jednalo? Na rok 2005 budou hluchoslepí vzpomínat jako na rok, kdy se úplně poprvé konal týdenní zimní pobyt pro hluchoslepé. Dvanáct hluchoslepých odvážlivců se začátkem února pod vedením vyškolených trasérů statečně vydalo do běžecské stopy na Vysočině. V tom samém roce jsme zahájili nový projekt, jehož cílem bylo pomoci hluchoslepým osobám vstoupit nebo navrátit se na pracovní trh. Přestože hluchoslepí patří mezi nejhůře zaměstnatelnou skupinu, podařilo se nám zajistit zaměstnání pro 15 hluchoslepých osob! V Jihočeském kraji jsme díky dotaci od krajského úřadu mohli zahájit depistáž a rozvoj služeb pro hluchoslepé v tomto regionu, s odborníky z olomoucké a brněnské univerzity jsme se již 2. rokem věnovali rozvíjení taktilního znakového jazyka ...

Rok 2005 byl zlomový i z hlediska kvality našich služeb pro hluchoslepé. Zaměřili jsme se na dovypracování metodik a směrnic ve věci poskytování našich služeb obecně a detailněji jsme se věnovali osobní asistenci. Svobodné rozhodování uživatelů našich služeb je v LORMu chráněno Etickým kodexem, Právy a povinnostmi uživatele a poskytovatele služeb a možností podat stížnost či podnět k prošetření, není-li uživatel s konkrétní službou spokojen. Samozřejmě jsme si v loňském roce vážili všech kladných ohlasů ze strany hluchoslepých klientů, které pro nás byly silnou motivací a dobrým argumentem při obhajobě potřebnosti služeb u našich finančních zdrojů a donátorů.

V roce 2005 jsme se také po letech mohli více zapojit do mezinárodních aktivit, např. účastí hluchoslepé kolegyně s průvodkyní na 8. světové konferenci Heleny Kellerové a 2. Valné hromadě ve Finsku anebo připomínkování severské definice hluchoslepoty, o jejíž aktualizaci se v loňském roce diskutovalo ve skandinávských zemích.

Rok 2005 byl zlomovým pro všechny uživatele a poskytovatele sociálních služeb díky usilovným přípravám předložit poslanecké sněmovně do konce roku paragrafované znění zákona o sociálních službách, na jehož připomínkování jsme se také podíleli. V souvislosti s narůstajícími nároky na kvalitu sociálních služeb jsme se věnovali i zvyšování odbornosti sociálních pracovníků a speciálních pedagogů v rámci celoživotního vzdělávání týmu, a to jak interními školeními, tak účastí na odborných seminářích a konferencích.

Při každodenní nejistotě, kterou běžně zažíváme v nestátních neziskových organizacích, danou nejistotou dotačními a grantovými řízeními, nízkým společenským i finančním ohodnocením práce v sociální oblasti a v pomáhajících profesích, si upřímně vážíme každé i sebemenší finanční i věcné podpory, které se nám na služby a projekty pro hluchoslepé dostává od našich partnerů a dárců. Vážíme si důvěry, kterou si u veřejnosti získala naše sbírka pro hluchoslepé „Červenobílé dny“ a ceníme si každoroční spolupráce se studenty – dobrovolníky ze středních a vyšších škol. Nezapomínáme ani na naše ostatní dobrovolníky a externí spolupracovníky, bez jejichž pomoci by nebyl loňský rok tak úspěšný.

Úspěch můžeme vidět ve výčtu a statistice realizovaných služeb a projektů, ale také ve vyrovnaném rozpočtu a dobrém hospodaření v roce 2005, jak to dokládá Finanční zpráva.

Co však já osobně považuji pro celý tým, dobrovolníky a členy Lormu v loňském roce za nejdůležitější, je vzájemné a pravidelné ověřování si skutečnosti, že jsme tady na prvním místě a především pro hluchoslepé, pro které se snažíme zajišťovat a dále rozvíjet dobré a pozitivní hodnoty, které nás všechny spojují: kvalitní a pestrá nabídka služeb pro hluchoslepé, profesionální a bezpečné prostředí, přátelská a otevřená atmosféra v týmu i mezi hluchoslepými klienty a členy LORMu, spolupráce s partnerskými organizacemi a v neposlední řadě respekt a důvěra u sponzorů a veřejnosti.

Rok 2005 si proto troufám označit jako rok zlomový a velmi úspěšný. Obrovský DÍK posílám všem spolupracovníkům, dobrovolníkům i členům našeho sdružení, kteří na úspěšné realizaci našich projektů a služeb pro hluchoslepé v loňském roce měli lví podíl.

Petra Zimermanová, ředitelka

2. LORM – Společnost pro hluchoslepé

▪ Kdo jsme

Občanské sdružení LORM sdružuje hluchoslepé spoluobčany, jejich rodinné příslušníky, odborníky i všechny ostatní zájemce zabývající se problematikou hluchoslepých osob již od roku 1991. V současné době sdružení poskytuje odbornou pomoc a péči hluchoslepým a snaží se dále rozvíjet služby pro osoby s tímto duálním smyslovým handicapem. Cílem služeb je připravit klienta vést samostatný, plnohodnotný a důstojný život ve svém přirozeném prostředí.

▪ Poslání

Organizaci bylo dáno do vínku poslání sdružovat hluchoslepé osoby a jejich rodiny i příznivce a prosazovat a hájit zájmy hluchoslepých osob

▪ Cíle

- Zajišťovat komplexní služby pro hluchoslepé
- Rozvíjet léčebnou, pracovní a sociální rehabilitaci
- Rozvíjet spolupráci s rodinami, odborníky i organizacemi v rámci ČR i zahraničí
- Rozvíjet pedagogickou a vzdělávací činnost, činnost odborně-publikační a věnovat se propagaci problematiky hluchoslepých

3. Zpráva o činnosti za kalendářní rok 2005

▪ Terénní služby a odborné poradenství

Hlavní aktivitou naší společnosti je poskytování odborných sociálních služeb hluchoslepým osobám. Jedná se o dlouhodobý projekt, jehož cílem je připravit uživatele vést samostatný, plnohodnotný a důstojný život ve svém přirozeném prostředí. Služby jsou především určeny hluchoslepým osobám, které získaly toto těžké zdravotní znevýhodnění až během života. Z toho také vyplývá naše současná nabídka služeb zaměřená na sociální rehabilitaci. Sociální rehabilitace zahrnuje výuku komunikačních technik, prostorové orientace a samostatného pohybu, Braillova písma, sebeobsluhy. Pro osoby s duálním smyslovým postižením dále zajišťujeme průvodcovské, tlumočnické, předčitatelské služby a sociálně právní poradenství. Terénní služby a poradenství jsou poskytovány hluchoslepým zdarma.

V roce 2005 jsme zajišťovali služby ambulantně ve třech Poradenských centrech v Praze, Brně, Liberci a dále terénně prostřednictvím sociálních pracovníků a speciálních pedagogů v místě bydliště uživatelů služeb. Služby byly poskytovány na území hl. m. Prahy a v kraji Středočeském, v Liberci a Libereckém kraji, na území města Brno a v kraji Jihomoravském, Olomouckém a částečně Moravskoslezském. Do ostatních regionů a krajů podle potřeby terénní pracovnice a speciální pedagogové LORM dojížděli. Díky dotaci od Krajského úřadu Jihočeského kraje jsme do týmu přijali od 1. 5. 2005 sociální pracovníci, Bc. Evu Paulíkovou,

kteřá v průběhu roku prováděla depistáž v Jihočeském kraji a zajišťovala sociální služby pro hluchoslepy v tomto regionu.

V prvním čtvrtletí roku 2005 byly se všemi uživateli sepsány „Dohody“, případně dodatky k Dohodám s těmi uživateli, u nichž se obsah služby nezměnil. Uživatelé si vybrali pro sebe služby, které považovali za nejpotřebnější. V průběhu roku pracovali terénní pracovníci a speciální pedagogové s uživateli na základě sepsaných Dohod, ve kterých je uvedena frekvence a druh poskytované služby. Pracovníci se při poskytování služeb řídili principy Etického kodexu pracovníka LORM.

Poradní dny

Poradenské centrum LORM Praha

pondělí: 9.00 – 17.00

středa: 9.00 – 12.00

Poradenská centra LORM Brno, Liberec

pondělí: 9.00 – 17.00

Rozsah služeb v roce 2005

- Výuka komunikace (Lormova abeceda, znakový jazyk a taktilní znakový jazyk pro hluchoslepy, Braillovo písmo)
- Výuka prostorové orientace a samostatného pohybu s červenobílou holí
- Výuka sebeobsluhy
- Průvodcovská, tlumočnická a předčitatelská služba (úřady, zdravotnická zařízení)
- Pomoc při umístění do ÚSP, zácvik pracovníků v ÚSP
- Informace z oblasti nových kompenzačních pomůcek a zacvičení práce s nimi
- Kontrola stavu sluchadel, drobná údržba - objednání odborníka
- Informace z oblasti sociálně právní, kulturní
- Psychoterapie, arteterapie, muzikoterapie
- Klubové akce (společenské a kulturní aktivity, výlety a pěší turistika, plavání)
- Sociálně právní poradenství

V průběhu roku byli všichni klienti pravidelně informováni o všech novinkách z oblasti sociálně - právní, o pořádaných akcích a dění, které se týkají jejich problematiky. Vzhledem k tomu, že se jedná o dlouhodobě poskytované služby, jsou terénní pracovníci a speciální pedagogové s klienty ve stálém kontaktu, a to:

- ústně/písemně/telefonicky přímo terénními pracovníky individuálně podle potřeb klientů
- formou Informačního bulletinu, který je zasílán 3x ročně všem klientům a členům s novinkami v nabídce služeb LORM
- prostřednictvím bulletinu Doteky, který vychází 4x ročně a je připravován ve zvětšeném černočerném písmu a ve zvukové podobě
- prostřednictvím bezbariérových webových stránek sdružení www.lorm.cz, které umožňují hluchoslepým, nevidomým a slabozrakým přístup k cenným informacím z oblasti nabídky našich služeb a problematiky hluchoslepoty

Úspěšnost, kvalita a kvantita projektu byla v roce 2005 průběžně kontrolována formou pravidelných měsíčních porad týmu, na kterých speciální pedagogové, terénní a oblastní pracovníci hodnotili svoji práci s klienty za uplynulý měsíc a předkládali ke kontrole podrobné výkazy práce a měsíční statistické výkazy. Kvalita služeb byla v roce 2005 pod supervizí Mgr. Jaroslavy Jesenské. Jedním z kritérií kvality je zájem klientů o služby, který rok od roku se zvyšuje. Čtyřikrát ročně se schází výkonná rada o. s. LORM, která je informována ředitelkou o kvalitě i kvantitě práce s klienty. Dozorčí rada kontroluje hospodaření s finančními prostředky.

Statistika služeb v roce 2005

Kvantitativní hodnocení je získáváno na základě měsíčních statistických výkazů, které terénní pracovníci zpracovávají a předávají ke kontrole. Výkazy detailně ukazují podíl vlastní terénní práce s klientem a podíl dalších aktivit potřebných k zajištění služeb pro hluchoslepy. Formuláře slouží k pravidelnému měsíčnímu, čtvrtletnímu a ročnímu hodnocení práce jednotlivých terénních pracovníků podle Poradenských center a oblastí. Statistiky také podrobně za určité období ukazují, které služby klienti využívají v jednotlivých Poradenských centrech a oblastech.

V roce 2005 jsme evidovali 120 klientů z celé ČR, kterým byly nabídnuty informace, služby a poradenství. Z tohoto počtu uzavřely terénní pracovnice písemné dohody se 78 uživateli. S ostatními klienty v evidenci jsme byli v pravidelném písemném kontaktu. Celkem se v roce 2005 uskutečnilo mezi terénními pracovníky LORM a uživateli 4169 kontaktů, což je o 495 kontaktů více než v roce 2004.

KONTAKTY S UŽIVATELI SLUŽEB ZA ROK 2005

KONTAKTY (počet)	Praha	Brno Jihomor. kr.	Liberec Liberec. kr.	Jihočes. kraj	Ostrava	ČR	CELKEM
telefonní	532	549	598	48	11	26	1764
písemné, SMS, mail	896	501	268	50	14	213	1942
poradna	13	0	81	0	0	9	103
klub	76	50	35	0	0	0	161
pobyt	25	20	8	1	1	0	55
výuka	5	125	2	0	0	12	144
CELKEM	1547	1245	992	99	26	260	4169
Počet pracovníků/ přepočteno na celé úvazky	6/5	1/1	1/1	1/1 od 1.5.2005	1/0,25	2/1,5	12/7,25

V rámci individuální práce s klienty poskytli terénní pracovníci klientům celkem 2870,25 hodin terénních individuálních služeb – jedná se o přímou práci s klientem. Oproti roku 2005 došlo k nárůstu o 286,90 hodin. Do těchto hodin není započítána doba přípravy na práci s klientem ani doba následné dokumentace.

- V poradenském centru Praha pracovali ve prospěch klientů dva speciální pedagogové (2 celé pracovní úvazky) a 1 ergoterapeutka v rámci 0,5 úvazku. Manažerskou a administrativní práci vykonávali v rámci Poradenského centra Praha a celého o.s. LORM dva pracovníci (ředitelka a administrativní pracovník, tj. 1,5 úvazku), podle potřeby však také zajišťovali odborné služby ve prospěch klientů. Od 1.10. 2005 byla přijata na celý úvazek odborná asistentka na pomoc s administrativní prací.
- Pod Poradenským centrem Brno byly zajišťovány služby jednou oblastní pracovnící pro hluchoslepe klienty z města Brna, Jihomoravského kraje a Olomouckého kraje.
- Pro hluchoslepe v Liberci a na území celého Libereckého kraje pracovala jedna oblastní pracovnice.
- V Jihočeském kraji byla přijata od 1. 5. 2005 terénní pracovnice, která v rámci celého úvazku prováděla depistáž a zajišťovala služby pro klienty v tomto regionu.
- V Ostravě a Moravskoslezském kraji probíhala depistáž a poradenství prostřednictvím jednoho hluchoslepeho pracovníka (0,25 úvazku) se zaměřením na propagaci a pořádání besed a přednášek s cílem zvyšovat povědomí o problematice hluchoslepoty v tomto regionu.
- Oblast Česká republika představuje práci hluchoslepe speciální pedagožky, která v o.s. LORM pracuje od 1.9. 2004 v rámci 3 krajů ČR (1 úvazek). Dále práci jednoho hluchoslepeho korespondenčního pracovníka (0,5 úvazku), který je jakožto šéfredaktor bulletinu Doteky v pravidelném písemném a telefonickém kontaktu s klienty z celé ČR.

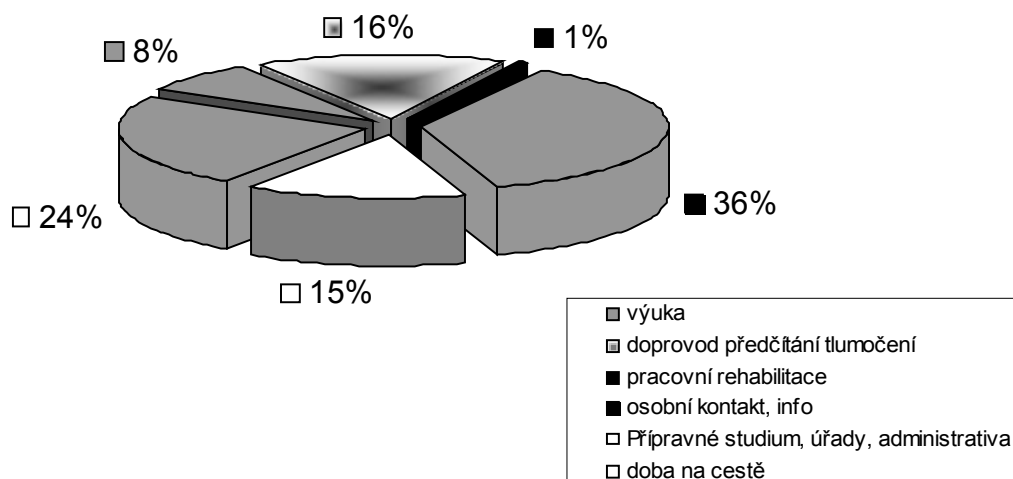
INDIVIDUÁLNÍ PRÁCE S UŽIVATELI SLUŽEB ZA ROK 2005

INDIVIDUÁLNÍ PRÁCE (hod.)	Praha	Brno Jihomor. kr.	Liberec Liberec. kr.	Jihočes. kraj	Ostrava	ČR	CELKEM
výuka	10	165	16	1	0	32	224
doprovod	233	64	73	9	0	0	379
předčítání	3	2	38,5	2,5	0	0	46
tlumočení	16,5	16	13,5	0	0	0	46
pracovní rehab., ergoter.	17,5	0	0	0	0	0	17,5
osobní info, kontakt	312,5	157,5	439	36,5	18,5	90,5	1054,5
přípravné studium, úřady, administrativní	97	72	77,5	54,5	2,5	116	419,5
doba na cestě	344,5	103,5	131	39	3,75	62	683,75

CELKEM	1034	580	788,5	142,5	24,75	300,5	2870,25
Počet pracovníků/ přepočteno na celé úvazky	6/5	1/1	1/1	1/1 od 1.5.2005	1/0,25	2/1,5	12/7,25

Diferenciace individuální práce ukazuje v procentech zájem o jednotlivé typy služeb mezi klienty v roce 2005.

Podíly individuální práce podle jednotlivých typů kontaktů

Statistika skupinové práce s uživateli služeb zahrnuje práci zajišťovanou terénními pracovníky a speciální pedagogy ve prospěch celé skupiny hluchoslepých klientů (na rozdíl od individuální práce) a současně zahrnuje administrativu, vzdělávání, školení, porady atd.

SKUPINOVÁ PRÁCE S UŽIVATELI SLUŽEB ZA ROK 2005

SKUPINOVÁ PRÁCE (hod.)	Praha	Brno Jihomor. kr.	Liberec Liberec. kr.	Jihočes. kraj	Ostrava	ČR	CELKEM
kluby	138,5	29	45,5	17	0	189,5	419,5
eduk. rehab. pobyty	1341	508	545	305	0	72	2771
pracovní rehab., ergoter.	269,5	0	0	0	0	2	271,5
příprava čas. Doteky	68,5	5	0	0	0	553,5	627
odborné překlady	16	0	0	0	0	530	546
školení, konference, kurzy	402,5	146	127,5	80,5	0	91,5	848
samostudium	275	97	66,5	211,5	12	362,5	992
práce s dobrov., studenty	37	30	24,5	0	1	0	125
přednášková činnost	36	61	18,5	0	65,5	48,5	229,5
kultr. a benef. akce, PR	247,5	36	17	30	54	4	388,5
porady	232	45	125	31,5	17	56	506,5
stát, kraje a úřady	30	15	84	175,5	11	33,5	349
administrativa	4270,5	181	155,5	178,5	34	450	5269,5
doba na cestě	394,25	129	160	182	92	198	1155,25
CELKEM	7758,25	1282	1369	1211,5	286,5	2591	14498,25

Počet pracovníků/ přepočteno na celé úvazky	6/5	1/1	1/1	1/1 od 1.5.2005	1/0,25	2/1,5	12/7,25

▪ Osobní asistence pro hluchoslepy

Od r. 2004 zajišťujeme našim hluchoslepým uživatelům službu osobní asistence s cílem umožnit jim vést samostatnější život ve svém přirozeném prostředí. Tato služba na rozdíl od služby regionálního terénního pracovníka má pro klienty tu výhodu, že je osobní asistent klientovi k dispozici individuálně bez ohledu na potřeby ostatních klientů, které má terénní pracovník v péči v dané oblasti.

Pracovní náplní osobního asistenta je především průvodcovská a předčitatelská služba, pomoc v domácnosti a při sebeobsluze. Podle potřeb klienta probíhá osobní asistence v místě bydliště hluchoslepe osoby, kdy např. klient spolu s asistentem zařizují běžné nákupy, asistent vypomáhá s chodem domácnosti (kontrola potravin, hygiena, apod.). V případě doprovodu může probíhat např. u lékaře, na úřadech, kde asistent pomáhá při úředním jednání a to předčítáním, tlumočením, vyplňováním formulářů, žádosti apod.

Z důvodů omezených prostředků na mzdy osobních asistentů je služba prozatím omezena pro jednoho uživatele do 100 hodin ročně. Klient se na službě finančně spolupodílí: osobnímu asistentovi je hrazeno 60,- Kč/hod, z toho LORM hradí 50,- Kč a klient jako spoluúčast přispívá 10,- Kč.

V roce 2005 využívalo služeb 9 osobních asistentů celkem 8 hluchoslepých uživatelů, v celkovém rozsahu 570,5 hodin. Zájem o tuto službu mezi klienty roste, oproti roku 2004 došlo k nárůstu o 112,5 hodiny, na rok 2006 máme nové zájemce.

Ohlasy klientů na osobní asistenci v roce 2005

„Asistenci využívám především pro cesty na úřady, ani ne kvůli jednání jako pro bezpečný doprovod. Jsem ráda, že mohu tuto asistenci využívat, mám tak větší sebevědomí a dobrý pocit bezpečí, když mi není zrovna „nejlíp“.“ D. P.

„Paní M. mě pravidelně doprovází na procházkách do přírody, byla ochotná pomoci při nákupu a v domácnosti, když byla sestra pryč. Umí se domluvit, sdělit novinky a tlumočit prstovou abecedou. Je velkým přínosem a důležitým kontaktem s okolím.“ M. H.

„D. ke mně dochází na výuku Braillova písma už čtvrtý rok. Je během výuky velice pečlivý. Pracujeme asi 5 hodin. D. respektuje možnosti – dává pauzy, které jsou vyplněny hovory o osobních záležitostech.“ O. Š.

Ohlasy osobních asistentů v roce 2005

„Za M. docházím zatím jen večer, kdy rozvíjíme znalosti, které se naučil již ve škole (navlékání korálků, počítání na počítadle, zasouvání různých tvarů do výřezů,...), pomohu mu při koupeli a s jídlem. Z mé strany je spolupráce bez problémů.“ T. S.

„Osobní asistence pro M. H. zahrnuje doprovod při procházkách, zejména pomoc při chůzi a orientaci v prostředí. Důležitá je pro ni také naše komunikace. Známe se od dětství a máme společné známé. Je-li sama doma, potřebuje také pomoc v domácnosti. M. je vstřícná a dobře se spolu dorozumíme.“ M. M.

„Zpočátku jsme spolu chodily na procházky. Později (přicházel podzim a horší počasí) jsme zůstávaly u M. doma, kde jsme vedle rozhovorů také hrály různé hry. Vytvářely jsme různé výrobky: přáníčka, drobné dárečky z korálků, drátu apod. Vše s ohledem na handicap a zdravotní stav M. Snažila jsem se co nejvíce M. zapojit také do hovoru a přimět ji zapisovat Braillem události každého dne. Činností, které jsme s M. dělaly bylo daleko více: učila jsem ji masáže míčkem, cvičit, vyrobila jsem M. z drátu písmenka latinky a ona se je učila poznávat a psát tužkou. Myslím, že moje působení zde je přínosné alespoň v rámci možností a v daném časovém rozsahu.“ L. K.

V průběhu roku jsme dovypracovali další standardy s cílem zvýšit kvalitu této služby. Kromě interní směrnice, která detailněji upravuje pravidla pro poskytování osobní asistence po metodické a organizační stránce, byly připraveny dokumenty na ochranu uživatelů této služby, osobních asistentů i poskytovatele.

Co se osvědčilo aneb další příklady dobré praxe:

- klient si sám vybírá za osobního asistenta osobu, která mu vyhovuje
- zavedení opatření na ochranu klienta před podpisem smlouvy s osobním asistentem: zjištění informací o bezúhonnosti asistenta, jeho dobrém zdravotním a psychickém stavu a předpokladům k výkonu této služby
- oblastní terénní pracovníci metodicky řídí činnost osobních asistentů, provádí výškolení osobních asistentů podle komunikačních a specifických potřeb každého klienta a v průběhu služby poskytují osobním asistentům odbornou podporu

▪ **Zaměstnávání hluchoslepých osob**

V roce 2005 jsme přijali do našeho týmu ergoterapeutku Bc. Simonu Nachtmanovou a zahájili projekt, jehož cílem bylo rozvíjet pracovní rehabilitaci hluchoslepých osob a poskytovat komplexní podporu v procesu zaměstnávání, která hluchoslepým osobám umožní návrat nebo vstup na trh práce.

Možností pro rozvoj pracovního uplatnění hluchoslepých se nabízela celá řada, od chráněných dílen, domácí práce až k podporovanému zaměstnávání. S ohledem na skutečnost, že skupina uchazečů z řad našich klientů byla velmi různorodá z hlediska komunikace, kvalifikace, pracovních návyků, sociálních dovedností, samostatnosti a mobility, a navíc tyto osoby žijí v různých koutech České republiky, rozhodli jsme se nebudovat speciální chráněné dílny z důvodů jejich značné finanční nákladnosti a předpokládané nízké využitelnosti. Místo toho jsme se rozhodli řešit pracovní rehabilitaci hluchoslepých podle individuálních potřeb každého klienta s využitím již existujících služeb pro osoby se specifickými potřebami.

Nejprve jsme formu dotazníků zmapovali možnosti, představy a přání každého z uchazečů a následně jsme začali vyhledávat podporu v místě bydliště klienta při spolupráci se stávajícími zřizovateli chráněných dílen, agentur a organizací zaměřených na podporované zaměstnávání, úřadů práce. O zaměstnání projevilo zájem 17 klientů z celkového počtu 120 (z toho více jak 50% hluchoslepých klientů LORM je již v neproduktivním věku).

Druhá polovina roku 2005 přinesla zásadní úspěch v oblasti zaměstnávání hluchoslepých osob, když se podařilo se navázat plodnou spoluprací s agenturou zajišťující práci z domova. Díky ochotě této agentury vyjít vstříc potřebám a možnostem hluchoslepých a pružné reakci ergoterapeutky a terénních pracovníků se nám podařilo zajistit zaměstnání 15 hluchoslepým osobám ze 17 zájemců. Jedná se o jednoduché manuální práce, které si po zaškolení ergoterapeutkou či terénní pracovníci osvojila většina z uchazečů. Pracovní uplatnění pro další a nové uchazeče bylo přislíbeno ze strany agentury od dubna 2006.

Služba pracovní rehabilitace a zaměstnávání hluchoslepých je poskytována klientům zdarma.

▪ **Edukačně – rehabilitační pobyty**

Edukačně rehabilitační pobyty patří již tradičně do nabídky našich stálých služeb. Týdenní skupinové pobyty jsou zaměřené na sociální rehabilitaci a rozvoj komunikace u hluchoslepých a konají se v zajímavých lokalitách a rekreačních střediscích Čech a Moravy. Kromě sociální rehabilitace a rozvoje komunikace doplňujeme programy pobytů o nové prvky, např. běžek lyžování, arteterapii, muzikoterapii nebo hipoterapii. Na tuto službu si hluchoslepí přispívají, konkrétně na ubytování a stravování ve výši 50 % nákladů. V roce 2005 se jednalo o příspěvek 1600 Kč za týdenní ubytování s plnou penzí na letní kurzy a 1800 Kč za zimní pobyt.

O pobyty byl v loňském roce mezi hluchoslepými obrovský zájem. Původně jsme na rok 2005 plánovali 6 pobytů pro 60 hluchoslepých osob a 60 průvodců a lektorů. Abychom vyšli maximálně vstříc všem přihlášeným, snažili jsme se zajistit větší kapacitu ubytování: šesti

pobytů se nakonec zúčastnilo celkem 74 hluchoslepých osob, 37 rodinných příslušníků a přátel hluchoslepých klientů v roli průvodců, dále 13 odborníků a studentů a 27 instruktorů z řad zaměstnanců o.s. LORM, celkem 151 osob.

Vedoucí každého z 6 pobytů připravil program podle komunikačních a orientačních možností účastníků. Práce probíhala individuálně i ve skupinách, a to zpravidla 3 hodiny dopoledne, 3 hodiny odpoledne a 2 hodiny večer. Z každého edukačně rehabilitačního pobytu připravují sami klienti písemné hodnocení a z akcí je pořízena fotodokumentace a digitální záznamy.

Významnou roli pro rozvoj taktilního znakového jazyka hrál pobyt v Děčíně. Ostatní pobyty se zaměřením na sociální rehabilitaci byly doplňovány o arteterapii, plavání, přednášky, výlety a společenské akce. Jedním z nejvíce oceňovaných pobytů bezesporu byl 1. zimní pobyt hluchoslepých na běžkách na Vysočině.

„Ta počáteční obava, jestli to zvládnu, vždyť je to všude kolem nás samá bílá mlha!? Každý den jsme měli na připravených lyžařských běžeckých trasách přidělené traséry (lyžařské průvodce). Jejich ohleduplnost a láskyplná péče o nás, abychom se něco naučili a hlavně nezranili, nás z těchto obav vyvedla. Přiznám se, někdy to soustředění na pracně vyšlapanou stopu traséra, skončilo pádem. Ale do sněhové peřiny to nebolelo, oni padali i naši traséři! Obdivně jsme vzhlíželi k Honzovi a Michaelovi, jejichž ctižádost poprat se poprvé v životě s chůzí na běžkách, nás ostatní rovněž motivovala překonávat sebe sama... A na závěr musím dodat, že to nebyl pobyt o soutěžení, ale o velkých možnostech vzájemné tolerance a soužití se zdravotně postiženými lidmi, o příležitosti uvolnit se z každodenních stresů ani nemluvě.“

Dáša Prošková

Hodnocení zimního pobytu od hluchoslepé klientky v časopise Doteky č. 42 Jaro 2005

Individuální práce s klienty na edukačně rehabilitačních pobytech 2005

POBYT ČÍSLO	1	2	3	4	5	6	Součet
MÍSTO A TERMÍN	Kuklík na Vysočině 30.1. – 5.2.	Bystřice p. Hostýnem 27.5. – 3.6.	Děčín 2.7. – 9.7.	Děčín 9.7. – 16.7.	Radešín 20.8. – 27.8.	Radešín 27.8. – 3.9.	
PROGRAM	Zimní pobyt Běžecké lyžování	Sociální rehabilitace	Taktilní znakový jazyk	Sociální rehabilitace	Sociální rehabilitace	Sociální rehabilitace	
AKTIVITY (hod.)							
1. ranní cvičení	0	43	33	24	19,5	21,5	141
2. vycházky	72	50	94	72	104	82	474
3. sportovní aktivity (běžky/plavání)	225	33	6	12	0	0	276
4. výlety	0	119	101	120	168	130	638
5. exkurze	0	0	24	36	0	10	70
6. výuka - mezisoučet	66	36	347	24	32,5	57	576,5
A. komunikace	24	18	330	24	19,5	36	451,5
B. POSP	25	10	31	0	13	13	92
C. sebeobsluha	17	8	0	0	0	8	33
7. přednášky	24	73,5	0	36	32	28	193,5
8. besedy	0	38,5	0	30	19,5	16	104
9. arteterapie	36	50	0	30	12	42	170
10. předčítání	60	11	64	12	38	12,5	197,5
11. vlastní tvorba	24	12	28	0	13	0	77
12. večerní program	180	89	96	84	82	75	606
CELKEM	687	555	807	480	520,5	474	3523,5

Týdenní pobyty jsou pro účastníky příležitostí osvojit si nové dovednosti, které jim mohou pomoci zvládat každodenní obtíže způsobené hluchoslepotou, ale také ojedinělou možností

vyzkoušet si nové aktivity. Kromě programu si účastníci cenní možnosti sejít se s hluchoslepými přáteli a jejich průvodci z řad členů a dobrovolníků LORMu.

▪ Rozvoj taktilního znakového jazyka

V západní a severní Evropě se hluchoslepi lidé dorozumívají převážně taktilním (dotekovým) znakovým jazykem. Jde o znakový jazyk, kdy se oba komunikační partneři drží vzájemně za ruce a tak mohou dotekem i přes ztrátu zraku vnímat znaky, které ukazují. V České republice nebyla tato komunikace rozvinuta a proto jsme v roce 2004 zahájili spolupráci s doc. PhDr. Evou Souralovou, Ph.D. a jejím týmem spolupracovníků z katedry Speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Masarykovy Univerzity v Brně s cílem představit hluchoslepým tento způsob komunikace a uvést jej u nás do života.

V rámci tohoto projektu jsme v roce 2005 realizovali:

- **Kurz taktilního znakového jazyka pro hluchoslepy** v Poradenském centru LORM Brno pod vedením Mgr. Radky Horákové z Masarykovy Univerzity v Brně a Aleny Válkové, který navštěvovali 4 hluchoslepi klienti z Brna a okolí. Kurzy jsou poskytovány klientům zdarma.
- **Školení lektorů taktilního znakového jazyka**, červen 2005, PedF. UP v Olomouci pro 5 pracovníků LORMu
- **Druhý týdenní edukační pobyt se zaměřením na výuku taktilního znakového jazyka**, pořádaném od 2.7. - 9.7. 2005 v Děčíně za účasti 14-ti hluchoslepých osob, 6 odborníků z UP v Olomouci, 6 instruktorů a lektorů taktilního znakového jazyka z řad odborníků a spolupracovníků LORM a 5 průvodců – rodinných příslušníků. Mezi hluchoslepými účastníky byli noví zájemci o tento způsob komunikace, tedy úplní začátečníci i mírně pokročilí spolu s několika stálými uživateli znakového jazyka z řad hluchoslepých, kteří si na pobytu rozšiřovali svoji slovní i znakovou zásobu a současně formou konverzace navazovali kontakty se začátečníky. Na pobytu se hodně učilo a taktilně „znakovalo“, ale nechyběl ani společenský a kulturní program, např. výlet do Děčínské ZOO, na zámek nebo do Hřenska, kde byla další příležitost procvičit si taktilní znakový jazyk v praxi.
- **Příprava výukového CD-ROMu Taktilního znakového jazyka pro hluchoslepy – 1. část.** Mgr. Jiří Langer, Ph.D. se spolupracovníky z Olomouce a Brna připravoval v průběhu roku výukový CD-ROMu. Po vypracování korpusu slov – znaků členěných tematicky, proběhlo začátkem června natočení podkladů pro CD-ROM a byla připravena jeho pracovní verze. CD-ROM, kde jsou jednotlivé znaky ukázány v běžném provedení, taktilním provedení a v detailu, byl na základě zpětné vazby z kurzů a druhého pobytu upraven a technicky připraven tak, aby byl dobře přístupný osobám se zrakovým handicapem. Konkrétně to znamená, že si uživatel bude moci zvolit velikost písma i barvu pozadí či si zvolit rychlost předvádění znaků. Jednotlivé okruhy slov/znaků jsou na CD-ROMu řazeny tematicky i abecedně a kromě toho si uživatel může formou testů hned vyzkoušet nabitě vědomosti. CD-ROM bude dokončen v roce 2006.

Díky vynikající spolupráci s odborníky z Univerzity Palackého v Olomouci a Masarykovy Univerzity v Brně se nám v roce 2005 podařilo zajistit výuku jednotného taktilního znakového jazyka mezi hluchoslepými, což má obrovský význam z důvodu nebezpečí používání různých znaků podle regionu a věku uživatele. V roce 2006 plánujeme připravit další metodické a výukové materiály taktilního znakového jazyka pro hluchoslepy.

▪ Klubové akce a setkávání hluchoslepých

Při poradenských centrech v Praze, Brně a Liberci pravidelně pořádáme klubová setkání a zajímavé akce pro hluchoslepy klienty s cílem snížit společenskou izolaci, kterou hluchoslepi často zažívají z důvodu duálního smyslového postižení. Mezi každoročně oblíbené akce patří

návštěvy haptických výstav či divadel, výlety, přednášky o novinkách v oblasti kompenzačních pomůcek či sociálně právní a také setkávání se zajímavými osobnostmi. Na setkáních v Poradenských centrech máme nainstalovanou indukční smyčku a zajištěné tlumočení podle potřeb hluchoslepých účastníků.

V Praze, kde klubové akce organizuje hluchoslepá kolegyně, Marta Karásková, jsme v roce 2005 uspořádali celkem 27 klubových setkání. Zde se nám daří pořádat klubová setkání častěji díky většímu personálnímu zabezpečení a vynikající spolupráci se sdružením Okamžik, které nám pomáhá zajistit dobrovolníky na doprovody.

Mezi nejoblíbenější akce tradičně patří výlety do pražské ZOO, kde pod milým vedením místních odborníků poznáváme exotickou zvěř. V loňském roce jsme si v březnu nenechali ujít příležitost vydat se do Indonéské džungle:

„Jedenáct Lormáků s tlumočky na zádech prochází turnikety u vstupu do pražské ZOO... Nejdeme pohlídat slona ani poslouchat cachťání tuleně. Hned u vstupu osahávám kanoe, vydlabané z jednoho kmene, kopí a šípy. Někde v dálce slyším zpěv indonéských domorodců. ... vstupujeme do tropického tepla. I bez svetrů sahám zpocenou rukou na liánu a poslouchám, jak se tam někde ve výšce houpá Matýsek, mladý opičáček. Na hlavu mi nemůže skočit. Dělí nás jezírko. Po její hladině skáčou zvláštní ryby jako skákající oblázky. Někde u dna jsou nejrůznější želvy. Průvodkyně musí moc hlasitě upozorňovat, co všechno se tady kolem pohybuje. Všude slyším hukot vodopádu. Ale má osobní průvodkyně Jana mne upozorní na vše, co mohu nahmátnout. Poslední místnost – příprava jídel. Mám v ruce lilek, čekanku, banán, pomeranče, mrkev a řapíkatý celer. Udivuje mne větvička s čerstvými lístky břízy. Ta tu byla pod chladem připravena už na podzim. Ochutnávám slanou mořskou vodu, pak sladkou říční i něco mezi tím. Taková se musí připravit pro život těch vzdálených přistěhovalců. Ruce mi voní směsí tropických rostlin. Jsem bohatší!“

Viktor Sedlář

V Brně a Liberci se klubové akce konají s menší pravidelností s ohledem na skutečnost, že zde služby poskytuje na celý region pouze 1 terénní pracovnice ve spolupráci s několika stálými dobrovolníky. V Brněnském klubu nás pokaždé ohromí obrovská účast hluchoslepých klientů a jejich průvodců, kteří na klubová setkání přijíždějí z celého Jihomoravského kraje, průměrně okolo 30 osob. Velký ohlas v Brně například v loňském roce mělo cestopisné vyprávění jedné z našich kolegyň o Jamaice nebo setkání s profesionálním tlumočnickem znakového jazyka, který jako tlumočnick působí v Dramatickém ateliéru pro neslyšící studenty na JAMU. V Liberci se v roce 2005 konalo celkem 5 klubových setkání a podařilo se uspořádat jeden společný výlet na zámek Lemberk a ke Zdislavíně studánce.

▪ Bulletin Doteky

Bulletin Doteky vydáváme již od roku 1994 s cílem zvyšovat informovanost hluchoslepých lidí a překonávat komunikační bariéry. Doteky vycházejí čtvrtletně ve čtyřech způsobech provedení podle komunikačních potřeb abonentů: ve zvětšeném černotisku, Braillově písmu, ve zvukové podobě na kazetě a v elektronické podobě ve formátu doc či pdf. Časopis také odebírají odborníci a další zájemci z řad odborníků a organizací pro zrakově a sluchově postižené. Z důvodu zvyšování povědomí o problematiku hluchoslepých osob je časopis také zasílán na odbory soc. péče, do veřejných knihoven a mnoha dalším institucím. Roční předplatné činí 50 Kč.

Doteky jsou ojedinělým časopisem u nás, který propojuje svět hluchoslepých a jejich rodin se světem odborníků a zájemců, např. z řad sociálních pracovníků, speciálních pedagogů, lékařů apod. Časopis je navíc výjimečný v tom, že poskytuje prostor hluchoslepým lidem se literárně a umělecky vyjadřovat, ať už formou básně, reportáže, povídky či oblíbeného receptu.

Mezi čtenářsky nejoblíbenější rubriky tradičně patří Sociálně právní poradna, Z literární činnosti hluchoslepých Lormáků, Zprávy z Lormu nebo Zdraví. A jak hodnotí přínos tohoto projektu samotní hluchoslepi?

„Pro mne znamená především příležitost znovu si na stránkách Doteků v jednotlivých článcích obnovit vzpomínky na rekondiční pobyty a setkání s hluchoslepými přáteli. Vždyť to jsou

v pravém slova smyslu právě Doteky, které nám hluchoslepým umožňují spojení s okolním světem. Čtu hlavně rozumná i poučná slova jeho šéfredaktora, rady o bylinkách, pověsti z našich krajů i vtípné příběhy Jarušky Navarové... V Dotekách je celý kaleidoskop zpráv, rad a informací z domova i ze světa....Stává se mi, že přijde den, kdy se cítím na tomto světě zbytečná a sama. V těchto chvílích je dobré sáhnout po dobrém příteli – našem milém časopisu Doteky.“
hluchoslepá M. Ř

Bulletin v průběhu roku koncipuje hluchoslepý šéfredaktor Zdeněk Sedláček. Pro každé číslo vybírá a upravuje články a příspěvky od hluchoslepých čtenářů, a to ve spolupráci se členy redakční rady a stálými externími spolupracovníky. Začátkem roku vyšlo Zimní číslo Doteků 41/ 2004 a v průběhu roku vyšla další tři čísla bulletinu Doteky 2005 /Jaro 42, Léto 43, Podzim 44./ Starší i nová čísla bulletinu jsou k prohlédnutí ve formátu html či ke stažení ve formátech doc či pdf na webových stránkách www.lorm.cz pod odkazem **Doteky**. Tam lze nalézt také objednávkový formulář bulletinu. Bulletin v roce 2005 odebíralo celkem 249 čtenářů. V Braillově písmu byly Doteky vydávány pro 23 hluchoslepých čtenářů, ve zvuku pro 10 abonentů; ve zvětšeném černotisku byl bulletin zasílán 216 předplatitelům.

Černotiskové provedení Doteků si prošlo v roce 2005 po grafické stránce mnoha změnami, které byly ze strany hluchoslepých čtenářů přijaty velmi pozitivně: kromě nových ikon k jednotlivým rubrikám dostaly Doteky nové grafické uspořádání titulní strany včetně krásné ilustrace pro každé nové číslo. Čtenáři si dnes také pochvalují další novinku - přehledně zpracovaný seznam článků se stránkováním. Nový font jsme na základě ohlasů hluchoslepých čtenářů ztlačili. Grafické úpravy pro Doteky zajistil bez nároku na honorář Tomáš Zach. Děkujeme.

▪ **Bezbariérové stránky nejen pro hluchoslepe www.lorm.cz**

Projekt je realizován od roku 2001 s cílem zvýšit u hluchoslepých osob informovanost a snížit komunikační bariéry. Webové stránky www.lorm.cz jsou vytvářeny se zvláštním ohledem na přístupnost, což je přínosem nejen pro handicapované, ale obecně pro všechny návštěvníky. Stránky jsou připraveny i na návštěvníka s braillovým řádkem nebo hlasovým výstupem, navíc si může každý uživatel nastavit takovou velikost písma a barevné schéma, které mu vyhovuje.

Stránky se těší nejen u hluchoslepých obrovské oblibě, což se odráží v narůstající návštěvnosti. Zatímco na konci roku 2003 si webové stránky prohlíželo přibližně 350 návštěvníků měsíčně, během roku 2004 se tento počet podařilo zvýšit až na přibližně 650 návštěvníků za měsíc. Rok 2005 však byl z hlediska návštěvnosti stránek zlomový, když se návštěvnost webových stránek v průběhu roku 2005 zvedla na trojnásobek. Zatímco na začátku roku si stránky prohlíželo okolo 1000 unikátních návštěvníků měsíčně, před koncem roku počet návštěvníků přesáhl hodnotu 3000 měsíčně. Odpovídajícím způsobem se zvýšil i počet zhlédnutých stránek – z necelých 3000 měsíčně na téměř 10 000.

Kromě úvodní stránky s aktualitami byla cílem návštěvníků zejména webová verze bulletinu Doteky, knihovna, fotoalbum a stránky s informacemi o hluchoslepotě. Dlouhodobý zájem projevují uživatelé o adresář služeb pro hluchoslepe, pro sluchově a zrakově postižené.

V rámci projektu Blind Friendly Web byly webové stránky www.lorm.cz ohodnoceny druhým nejvyšším stupněm přístupnosti. (projekt Sjedené organizace nevidomých a slabozrakých, týkající se přístupnosti webových stránek pro nevidomé a slabozraké)

▪ **Odborná knihovna LORM**

Knihovna LORM je jediným uceleným zdrojem odborných informací o hluchoslepotě v České republice. Během 14-ti let existence se podařilo nashromáždit téměř 700 titulů, a to jak cizojazyčných publikací, informačních materiálů, časopisů, tak titulů vydaných v českém jazyce se zaměřením na vývoj a vzdělávání hluchoslepých dětí, sociální rehabilitaci hluchoslepých osob a zdravotně postižených. Dále knihovna obsahuje slovníky a metodické materiály pro výuku Braillova písma, Lormovy abecedy, znakového jazyka, periodika a

časopisy vydávané pro zdravotně postižené občany. Knihovna je ve velké míře využívána nejen studenty fakulty speciální pedagogiky a sociálně zaměřených oborů, ale i zájemci a dobrovolníci z řad veřejnosti. Tato služba byla v roce 2005 poskytována všem zájemcům zdarma.

Knihovna byla průběžně doplňována o nové zajímavé tituly včetně online verze na webových stránkách www.lorm.cz. Online knihovna nabízí zájemcům rychlé nebo pokročilé hledání, návštěvníci se mohou v knihovně snadno orientovat díky stránce Seznam titulů, kde jsou jednotlivé tituly seřazeny abecedně do celkového přehledu anebo podle jednotlivých kategorií.

Návštěvnost online knihovny stoupá. Zatímco začátkem roku 2005 využívalo knihovnu průměrně 40 návštěvníků měsíčně, v posledních třech měsících roku 2005 se návštěvnost knihovny pohybovala okolo 160 návštěvníků měsíčně.

▪ Odborná a metodická činnost

Kromě přímé práce s uživateli našich služeb se speciální pedagogové a terénní sociální pracovníci LORM v roce 2005 také věnovali odborné a metodické práci, například při připomínkování zákona o sociálních službách, přípravě akreditovaných kurzů a připomínkování severské definice hluchoslepoty.

V rámci připomínkování zákona o sociálních službách jsme se zaměřili především sociální rehabilitaci a osobní asistenci. V loňském roce jsme se věnovali přípravě akreditovaných kurzů *Osobní asistent hluchoslepých* a *Lormova abeceda* s cílem zajišťovat kvalifikované osobní asistenty pro hluchoslepe v době, kdy vstoupí v platnost nový zákon o sociálních službách (od 1.1. 2007). Žádosti o akreditace obou kurzů byly schváleny v 1. čtvrtletí roku 2006 a kurzy zahájíme začátkem následujícího roku. Pevně věříme, že kurzy přispějí k dalšími zkvalitnění péče o hluchoslepe.

V listopadu roku 2005 připomínkovala pracovní skupina složená ze speciálních pedagogů a terénních pracovníků o.s. LORM ve spolupráci s Anne de Voil (odbornice v minulosti pracující v britské organizaci pro hluchoslepe Sense) návrh aktualizované verze severské definice hluchoslepoty, o které se v současné době diskutuje ve skandinávských zemích. Na toto jednání plánujeme v roce 2006 navázat a vypracovat v rámci pracovní skupiny návrh české definice hluchoslepoty, která podle zahraničních trendů nebude vycházet z lékařského, ale sociálního a funkčního hlediska. Cílem této aktivity je uznání a uzákonění hluchoslepoty jako jedinečného postižení a snaha pozměnit vnímání hluchoslepoty jako pouhého vyčíslování zrakové a sluchové ztráty postavené výlučně na lékařském hledisku.

4. Práce s veřejností

▪ Odborné přednášky o hluchoslepotě

V průběhu roku terénní pracovníci a speciální pedagogové LORM ve spolupráci s hluchoslepými kolegy a klienty pořádali přednášky o hluchoslepotě na krajských úřadech pro soc. pracovníky, na středních, vysokých školách pro studenty soc. a zdrav. zaměřených oborů atd. V roce 2005 jsme zajistili přes 50 seminářů/přednášek/besed v celkovém rozsahu 229,5 hodin.

Hluchoslepý kolega, Ladislav Holba, uspořádal se svým vodícím psem Aramem v roce 2005 přes 20 besed o životě hluchoslepe osoby v mateřských a základních školách, v knihovně a pro sociální pracovníky v Ostravě a Moravskoslezském kraji.

Příspěvky na odborných seminářích a konferencích

- Přednáška na téma „Pracovní rehabilitace hluchoslepých v ČR“, 4. mezinárodní konference k problematice osob se spec. potřebami, Univerzita Palackého, Olomouc, (Mgr. Zimermanová, Jelínková)

- Přednáška na téma Komunikace hluchoslepých na semináři Metody používané v komunikaci u osob s duálním postižením zraku a sluchu, SPC při Speciální mateřské škole pro děti s více vadami, Beroun, 25.4. a 26.4.2005 (Mgr. Karásková, Bc. Hlaváčová)
- Kurz trasérů běž. lyžování pro zrakově postižené a hluchoslepy pro pracovníky LORM, 14.-16.1.2005 (Jelínková pro pracovníky a dobrovolníky LORM)

Semináře na středních školách

- Gymnázium, Český Krumlov, přednáška, 22.1.2005 (Mgr. Karásková, Bc. Blahoutová)
- Škola pro sluchově postižené, seminář, 25.-26.1.2005 (Mgr. Karásková)
- Gymnázium, Jablonec n. Nisou, přednáška, 17.3.2005 (Mgr. Karásková, Tomsová)
- Střední zdravotní škola, Jihlava, přednáška, 23.3.2005 (Mgr. Karásková)
- SŠ Trivis, Vodňany, 12.4.2005 (Mgr. Karásková, Bc. Hlaváčová)
- Gymnázium, Jindřichův Hradec, 5.5. 2005 (Mgr. Karásková, Bc. Hlaváčová)
- Gymnázium, Chrudim, 25.5. 2005 (Mgr. Karásková, Bc. Hlaváčová)
- SZŠ Rumburk (Tomsová + hluchoslepá klientka)
- Gymnázium Liberec (Tomsová)
- Biskupské gymnázium, Žďár nad Sázavou, 9.6. 2005 (Mgr. Karásková, Bc. Hlaváčová)
- SaVZŠ Brno, přednáška, 7.4. 2005 (Jelínková)
- SaVZŠ Brno, přednáška, 10.10. 2005 (Jelínková)
- Kroměříž, SPVOŠ, 11.4.2005 (Jelínková)

Kurzy a přednášky na vysokých školách

- Kurz POSP ZP+HS pro studenty Masarykovy Univerzity Brno, březen až květen 2005 v rozsahu 28 hodin (Jelínková)
- Přednáška o hluchoslepotě pro studenty Masarykovy Univerzity Brno, 23.9. 2005 (Jelínková)
- Přednáška o hluchoslepotě pro studenty Palackého Univerzity v Olomouci, 8.12.2005 (Jelínková)

Semináře pro odborníky na soc. a zdrav. odborech na Krajských úřadech

- Krajský úřad Karlovy Vary, 8.11.2005 (Mgr. Karásková, Bc. Hlaváčová, Tomsová)
- Krajský úřad Liberec, 27.10.2005 (Mgr. Karásková, Mgr. Zimermanová, Tomsová)
- Prezentace NNO na MČ Praha 5, 25.11. 2005 (Mgr. Zimermanová, Bc. Hlaváčová)
- Krajský úřad Jihomoravského kraje, přednáška pro soc. odbory, 2.12.2005 (Jelínková)
- DD Františkov Liberec (Tomsová)
- Val. Meziříčí, přednáška pro soc.odb., listopad/prosinec 2005 (Jelínková)

▪ Brožura a CD-ROM „Hluchoslepí mezi námi“

Již na sklonku roku 2003 jsme vydali brožuru a CD-ROM „*Hluchoslepí mezi námi*“ v nákladu 3 500 ks brožur, 500 ks CD-ROMů. Cílem projektu bylo rozšířit a předat informace, zkušenosti a znalosti z problematiky hluchoslepých a práce s nimi všem sociálním pracovníkům, lékařům, osobním asistentům a dobrovolníkům pracujícím s hluchoslepy. V České republice tak byl publikován první komplexní materiál o hluchoslepotě určený jak odborné, tak laické veřejnosti.

V brožuře se lze např. dočíst, koho lze považovat za hluchoslepeho, jak s takto postiženými lidmi komunikovat, jaké rehabilitační i kompenzační pomůcky hluchoslepi používají. V textu lze najít kontakty na lékaře, kteří jsou oprávněni předepisovat sluchadla pro hluchoslepy, zásady průvodcovství a také adresář institucí a škol pro hluchoslepy včetně odkazů na zahraniční organizace. Rozšířená verze na CD-ROMu obsahuje například odkazy na slavné osobnosti mezi hluchoslepy, příčiny hluchoslepoty, anotace odborných publikací, informace o o.s. LORM - Společnosti pro hluchoslepy. Na CD je navíc kompletní adresář služeb pro hluchoslepy, zrakově i sluchově postižené či fotogalerie.

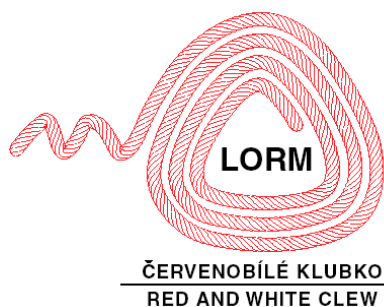
V roce 2005 byla tištěná publikace, která byla v posledních dvou letech distribuována mezi odborníky, sociální pracovníky, lékaře i hluchoslepy, zcela rozebrána. V roce 2006 proto připravujeme vydat aktualizovanou verzi CD-ROMu.

▪ **Veřejná sbírka „Červenobílé dny“**

V pondělí 18. dubna 2005 se konal již třetí ročník celonárodní veřejné sbírky, když do ulic 49 českých a moravských měst vyrazilo 524 dvojic a trojic dobrovolníků – studentů prodávat vtipnou komiksovou pohlednici v ceně 20 Kč a informovat spoluobčany o pomůcce pro hluchoslepy – červenobílé holi. Cílem sbírky a kampaně bylo zvýšit povědomí u veřejnosti o problematice hluchoslepých osob a zároveň získat finanční podporu na zajištění služeb a pomoci pro hluchoslepy klienty LORMu. Záštitu nad sbírkou opět převzala europoslankyně MUDr. Zuzana Roithová. Výtěžek z pouliční sbírky činil 689 470 Kč. Na podporu sbírky se konaly dva benefiční koncerty. Slavnostní zahájení sbírky proběhlo 7. dubna 2005 na benefičním koncertě klavíristky Lady Valešové a jejích hostů na Hudební fakultě AMU v Praze. V sobotu 10. září 2005 přijelo do Prahy podpořit sbírku svým vystoupením 80 členů anglického sboru The Northern England Chorale v kostele Nejsvětějšího Salvátora. Výtěžek z obou koncertů představoval částku 17 658 Kč. Na kontě třetího ročníku sbírky Červenobílé dny se do konce roku nashromáždilo přes 760 tisíc korun, a to také zásluhou dárcovských SMS a příspěvků zaslaných přímo na sbírkové konto.

Vyúčtování sbírky podle projektů, které byly z výtěžku sbírky spolufinancovány, je uvedeno ve Finanční zprávě a na www.cervenobiledny.cz.

▪ **Klub dárců „Červenobílé klubko“**

Od roku 2004 sdružujeme naše stálé příznivce v klubu dárců „Červenobílé klubko“. Členství v Klubu dárců našim stálým podporovatelům přináší možnost být s námi v pravidelnějším kontaktu. V roce 2005 jsme pro členy připravili speciálních informačních bulletinů, samozřejmě je zasílání výroční zprávy, pozvánky na benefiční akce apod. Členem „Červenobílého klubka“ se může stát kdokoliv, kdo se zaváže přispívat po dobu nejméně 1 roku pravidelnou měsíční částkou v minimální výši 50 Kč anebo jednorázovou částkou činící 600 Kč ročně. Informace

včetně přihlášky do klubu jsou na www.lorm.cz.

▪ **Další aktivity ...**

O našich projektech jsme veřejnost v roce 2005 pravidelně informovali:

- v Aktualitách na internetových bezbariérových stránkách www.lorm.cz
- v médiích a tiskových zprávách - pravidelná spolupráce s odbornými a speciálně zaměřenými redakcemi a časopisy (např. Český rozhlas - pořad Doteky, Z jiného pohledu, ICN, ČTK, Internetporadna, Gong a mnohé další)
- v rámci veřejné sbírky „Červenobílé dny“ prostřednictvím studentů - dobrovolníků, v médiích formou rozhovorů a reportáží (Český rozhlas, Nova, Prima, Rádio Rota) a inzercí (MF Dnes, Lidové noviny, Respekt)
- v bulletinu Doteky

5. Struktura sdružení a jeho lidské zdroje

▪ **Struktura**

Nejvyšším orgánem o.s. LORM – Společnosti pro hluchoslepy je Valná hromada sestávající ze členů, která zasedá 1x za dva roky. Hluchoslepi představují více jak 50 % členské základny. Pětičlenná Výkonná rada a tříčlenná Dozorčí rada je volena z řad členů na dva roky. Předseda, který je současně předsedou Výkonné rady a statutárním zástupcem organizace, je volen samostatně členy na Valné hromadě. Ředitel je jmenován Výkonnou radou a je statutárním zástupcem.

- **Tým odborníků a zaměstnanců**

Pracovní tým se v roce 2005 sestával ze skupiny speciálních pedagogů, terénních, oblastních pracovníků a ergoterapeutky, kteří působí v rámci tří poradenských center v Praze, Brně a Liberci, a terénně ve Středočeském kraji, Jihomoravském, Jihočeském, Libereckém, Moravskoslezském kraji a v rámci celé republiky; dále členy týmu tvořila ředitelka, odborná asistentka (od 1.10. 2005) a hospodářko - administrativní pracovník. Organizace spolupracovala s celou řadou externistů a dobrovolníků.

Složení týmu

Počet	Jméno a pracovní zařazení	Přepočteno na celé úvazky
1	Mgr. Petra Zimermanová, ředitelka	1
2	Bc. Jitka Hlaváčová, zástupkyně ředitelky a vedoucí terénních pracovníků, speciální pedagog	1
3	Daniela Prchalová, DiS. odborná asistentka	
4	Luboš Sychra, hospod. – admin. pracovník (hluchoslepý)	0,5
5	Mgr. Marta Karásková, speciální pedagog - metodik (hluchoslepá)	1
6	Bc. Simona Nachtmanová, ergoterapeutka - zaměstnávání hluchoslepých	0,5
7	Bc. Jana Blahoutová, terénní pracovníce Praha - speciální pedagog	1
8	Zdeňka Jelínková, terénní pracovníce Brno, Jihomoravský kraj	1
9	Nad'a Tomsová, terénní pracovníce Liberec, Liberecký kraj	1
10	Bc. Eva Pavlíková, terénní pracovníce a depistáž Jihočeský kraj	1
11	Zdeněk Sedláček, oblastní pracovník a korespondent (hluchoslepý)	0,5
12	Ladislav Holba, oblastní pracovník Ostrava (hluchoslepý)	0,25
12	Celkem	9,75

Externí spolupracovníci v roce 2005

- Mgr. Jaroslava Jesenská, supervizorka
- JUDr. Bohuslav Dohelský, právník (hluchoslepý)
- Mgr. Diana Benšová, fundraiser/PR
- Jana Macáková, účetní
- Martin Trčka, webmaster

▪ Systém celoživotního vzdělávání

Služby se snažíme zkvalitňovat průběžným zvyšováním odbornosti terénních pracovníků, ať už formou rozšiřování znalostí a dovedností na kurzech a seminářích anebo účastí na odborných konferencích. Systém celoživotního vzdělávání týmu je v o.s. LORM plně podporován. V roce 2005 pokračovala 1 pracovníce v magist. studiu Speciální pedagogiky na PdF MU v Brně, 1 pracovníce v magist. studiu Sociální pedagogiky na PdF MU Brno a 1 pracovníce v magist. studium oboru Andragogika na VŠ J.A. Komenského Praha.

Školení, semináře a kurzy

- Školení trasérů běž. lyžování pro zrakově postižené a hluchoslepé, Vysočina, 6 pracovníc, 4 dobrovolníci
- Školení lektorů taktálního znakového jazyka, PdF. UP Olomouc, 5 pracovníc
- Seminář Případová studie hluchoslepých, o.s. Lorm, Anne de Voil, 7 pracovníků
- Přednáška o zrakových vadách, CZV Motol, MUDr. Beránek, PhDr. Moravcová, 8 pracovníc
- Přednáška o sluchových vadách, o.s. Lorm, MUDr. Jedlička, 8 pracovníků
- Kurz Konverzace v anglickém jazyce, o.s. Lorm, Anne de Voil, Praha, 1 pracovníce
- Seminář I Metody používané v komunikaci u osob s duálním postižením zraku a sluchu, SPC při Spec. MŠ pro děti s více vadami, Beroun, 3 pracovníce
- Seminář II Metody používané v komunikaci u osob s duálním postižením zraku a sluchu - kazuistiky, Spec. MŠ pro děti s více vadami, Beroun, 2 pracovníce
- Kurzy znakového jazyka, Pevnost – Praha, Českomoravská unie neslyšících – Brno, individuálně - Jindřich. Hradec, 4 pracovníce
- Kurz čtení a psaní bodového písma, SPC Brno Hlinky, 5 pracovníc
- Kurz praktické výchovy (sebeobsluha) – IRZP UK FHS Praha, 3 pracovníce
- Výcvik Satiterapie, Atelier Satiterapie, 1 pracovníce
- Seminář Pravda o zooterapii, Jihočes. Univerzita, České Budějovice, 1 pracovníce

- Seminář I ve tmě a tichu se dá důstojně žít, o.s. Záblesk, Olomouc, 2 pracovnice
- Seminář Psychiatrické minimum, Fokus Praha, 2 pracovnice
- Seminář Psychosociální rehabilitace, Fokus Praha, 1 pracovnice
- Seminář Vliv rodiny na práci s klientem, Fokus Praha, 1 pracovnice
- Seminář Jak zajistit důvěryhodnost NNO – PR v praxi, ICN, Praha, 1 pracovnice
- Seminář Jak se bránit manipulacím, ICN, Praha, 1 pracovnice
- Seminář Stress management, ICN, Praha, 1 pracovnice
- Seminář Psaní projektů a možnosti čerpání ze SF EU, ICN, Praha, 1 pracovnice

Účast na mezinárodních a celostátních konferencích

- 8. svět. konference Heleny Kellerové a 2. Valná hromada Světové federace hluchoslepých, Finsko, 2 pracovnice
- 4. mezinárodní konference k problematice osob se spec. potřebami, Univerzita Palackého, Olomouc, 2 pracovnice
- Mezinárodní konference sociál. a pedagog. péče, Technická univerzita, Liberec, 1 pracovnice
- Veletrh Non-handicap, přednáška Legislativa pro ZdP, Význam osobní asistence pro zdravotně postižené, Praha: 2 pracovnice

6. Spolupráce

▪ Mezinárodní

V roce 2005 jsme se po letech mohli více zapojit do mezinárodních aktivit, když se hluchoslepá kolegyně Mgr. Marta Karásková stala zástupkyní všech hluchoslepých z České republiky ve Světové federaci hluchoslepých (WFDB), a to na období 2005 – 2008. Díky účasti na 8. světové konferenci Heleny Kellerové a 2. Valné hromadě Světové federace hluchoslepých v Tampere ve Finsku ve dnech 2. až 7.6. 2005 mohla slečna Karásková obnovit své mezinárodní kontakty a rozvíjet novou spolupráci. Na podzim 2005 byla jmenována redaktorkou mezinárodního časopisu Evropské unie hluchoslepých (EDBU).

Díky členství v jedné z nejvýznamnějších mezinárodních organizací Deafblind International (Dbi) získáváme pravidelné informace o dění v odborných kruzích i mezi hluchoslepy v zahraničí, a to prostřednictvím časopisu Deafblind Review. V roce 2005 jsme úzce spolupracovali s odborníci z Velké Británie, paní Anne de Voil, která mnoho let pracovala v britské organizaci pro hluchoslepy Sense. Paní de Voil se v roce 2005 účastnila 6. evropské konference o hluchosleptě na Slovensku, kterou organizovala Dbi.

Zprávy o mezinárodní spolupráci a překlady odborných článků byly v roce 2005 průběžně publikovány v bulletinu Doteky.

▪ Domácí

V roce 2005 jsme byli členy zastřešujících organizací Česká rada humanitárních organizací (ČRHO) a Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel (ASNEP).

Dále jsme spolupracovali s organizacemi pro hluchoslepy: VIA – Sdružení hluchoslepých, Záblesk – Sdružení rodičů a přátel hluchoslepých dětí, Tyfloservis, o.p.s. – oddělení Multihandicap.

V odborném kontaktu jsme byli se Speciální mateřskou školou pro neslyšící a hluchoslepy v Berouně a třídou pro hluchoslepy při Základní škole pro neslyšící v Olomouci. Spolupracovali jsme s ÚSP Palata a Chrlice a dalšími institucemi, kde žijí někteří z našich uživatelů služeb. Dlouhodobě jsme v kontaktu s foniatry a oftalmology, s pracovníky na sociálních a zdravotních odborech všech úrovní.

V oblasti komunikace jsme pokračovali ve spolupráci s doc. PhDr. Evou Souralovou, Ph.D. a jejím týmem spolupracovníků z katedry Speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Masarykovy Univerzity v Brně při rozvíjení taktilního znakového jazyka pro hluchoslepy.

Spolupráce s organizacemi:

- ASNEP – Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel, Praha
- Audiocentrum Tv, Praha
- Centrum pro alternativní a augmentativní komunikaci, Praha
- Centrum zrakových vad, Fakultní nemocnice Motol, Praha
- Česká rada humanitárních organizací, Praha
- Česká unie neslyšících, Praha
- Helppees – Centrum výcviku psů pro postižené, Praha
- ICN, o.p.s.
- Internetporadna
- Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Praha
- Městské centrum sociálních služeb a prevence, Praha
- o. s. Život 90, Praha
- Okamžik - sdružení pro podporu nejen nevidomých, Praha
- Pevnost – České centrum znakového jazyka, Praha
- Svárovský, s.r.o., Brno (výrobce červenobílých holí)
- Tyflocentrum Praha, o.p.s.
- Tyfloservis, o.p.s., Praha
- ÚSP Palata – Domov pro zrakově postižené seniory, Praha
- VIA Sdružení hluchoslepých, Praha
- Záblesk – Sdružení rodičů a přátel hluchoslepých dětí, Kopřivnice

Spolupráce s pedagogickými institucemi:

- Laboratoř Carolina – centrum podpory studia zrakově postižených na UK
- Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, Brno
- Speciální mateřská škola a základní škola pro sluchově postižené, Olomouc
- Speciální mateřská škola pro děti s více vadami, Beroun
- SPC Jedličkův ústav, Praha
- Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Hradec Králové
- Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta, Olomouc

Spolupráce se studenty:

Úzce spolupracujeme se studenty, kteří studují obor zaměřený na pečovatelské, zdravotnické, speciální pedagogiku a ergoterapii. Studenti z katedry speciální pedagogiky UK v Praze pravidelně dochází do naší odborné knihovny.

Na činnosti organizace se však celoročně podílí významné množství dobrovolníků, a to jak z řad rodinných příslušníků a členů sdružení, tak i studentů. Organizace spolupracuje s Probační a mediační službou Praha 5 a využívá práce lidí ve výkonu trestu obecně prospěšných prací.

VYUŽITÍ DOBROVOLNÉ PRÁCE V ROCE 2005

Typ dobrovolné práce	Počet osob	Počet hodin
Dobrovolníci na pobytech	50	4900
Studenti na praxi	1	160
Ostatní dobrovolníci	2	200
Výkon trestu - OPP	2	85
Studenti a učitelé během sbírky	1100	4400
Celkem	1155	9745

7. Celkové zhodnocení úspěšnosti v roce 2005

Dlouhodobými cíli našich služeb je hájit a podporovat práva hluchoslepých osob:

- na svobodu vyjadřovat se svým vlastním individuálním jazykem a typem komunikace
- na odborné vzdělání podle vlastních potřeb

- na dostupnost informací a informačních technologií, dostupnost tlumočnických a průvodcovských služeb, dostupnost sociálního prostředí
- rozvíjet svoji vlastní kulturu

Hluchoslepým osobám jsme se v roce 2005 snažili pomoci:

- překonávat komunikační a společenské bariéry v každodenním životě
- rozvíjet dovednosti a schopnosti např. v komunikaci, prostorové orientaci nebo sebeobsluze
- v sociálně právních záležitostech
- získávat společenské i pracovní uplatnění
- rozvíjet tvořivost
- objevovat pro hluchoslepy nové a jen zdánlivě těžko dostupné aktivity
- zvyšovat sebevědomí a samostatnost

V roce 2005 se nám podařilo:

- Zajistit terénní služby se zaměřením na sociální rehabilitaci hluchoslepých v plánovaném rozsahu i kvalitě při dodržení standardů sociálních služeb a při uplatňování důrazu na individuální přístup k uživatelům, a to i při snížené dotaci u Ministerstva práce a sociálních věcí, Magistrátu hl. m. Prahy a některých krajských úřadů
- Zahájit nově depistáž a rozvoj služeb pro hluchoslepy v Jihočeském kraji díky dotaci od Krajské úřadu Jihočeského kraje
- Pořádáním prvního zimního pobytu zpřístupnit běžecké lyžování i osobám s duálním smyslovým handicapem
- Uspokojit zvýšený zájem hluchoslepých o účast na edukačně rehabilitačních pobytech
- Zprostředkovat 15-ti hluchoslepým osobám práci včetně zajištění nácviku pracovních dovedností
- Rozvíjet taktilní znakový jazyk pro hluchoslepy ve spolupráci s Pedagogickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci
- Dovypracovat směrnici k osobní asistenci a dokumenty na ochranu práv a povinností uživatelů a poskytovatele služeb
- Připravit k akreditaci kurzy pro osobní asistenty hluchoslepých a osvojení si Lormovy abecedy
- Interním i externím školením a vzděláváním pracovníků zvyšovat odbornost týmu a kvalitu poskytovaných služeb
- Provozování bezbariérových webových stránek www.lorm.cz zpřístupňovat informace pro hluchoslepy a ostatní zájemce
- Pořádáním odborných seminářů a přednášek o problematice osob s hluchoslepotou a distribucí brožury a CD-ROMU „Hluchoslepí mezi námi“ zvyšovat ve společnosti povědomí o potřebách hluchoslepých spoluobčanů
- Pořádáním sbírky „Červenobílé dny“ informovat zdravou veřejnost o červenobílé holi a celé problematice hluchoslepoty
- Hájit zájmy a práva hluchoslepých osob připomínkováním věcného záměru zákona o soc. službách
- Připomínkováním skandinávské definice hluchoslepoty se připravit odborně na jednání o uzákonění české definice hluchoslepoty
- Rozvíjet spolupráci se zahraničními odborníky a mezinárodními organizacemi

8. Finanční zpráva za rok 2005

▪ Rozvaha

Rozvaha ke dni 31.12. 2005 (v celých tisících Kč)

AKTIVA	stav k 1.1.2005	stav k 31.12.2005
Dlouhodobý majetek celkem	0	0
Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	19	19
Dlouhodobý hmotný majetek celkem	768	633
Oprávký k dlouhodobému majetku celkem	-787	-652
Krátkodobý majetek celkem	1 749	1 721
Zboží na skladě a v prodejnách	0	17
Pohledávky celkem	27	21
Krátkodobý finanční majetek celkem	1 722	1 683
AKTIVA CELKEM	1 749	1 721

PASIVA	stav k 1.1.2005	stav k 31.12.2005
Vlastní zdroje celkem	1 551	1 496
Jmění celkem	1 542	1 496
Výsledek hospodaření celkem	9	0
Cizí zdroje celkem	198	225
Krátkodobé závazky celkem	193	212
Jiná pasiva celkem	5	13
PASIVA CELKEM	1 749	1 721

▪ Výkaz zisku a ztrát

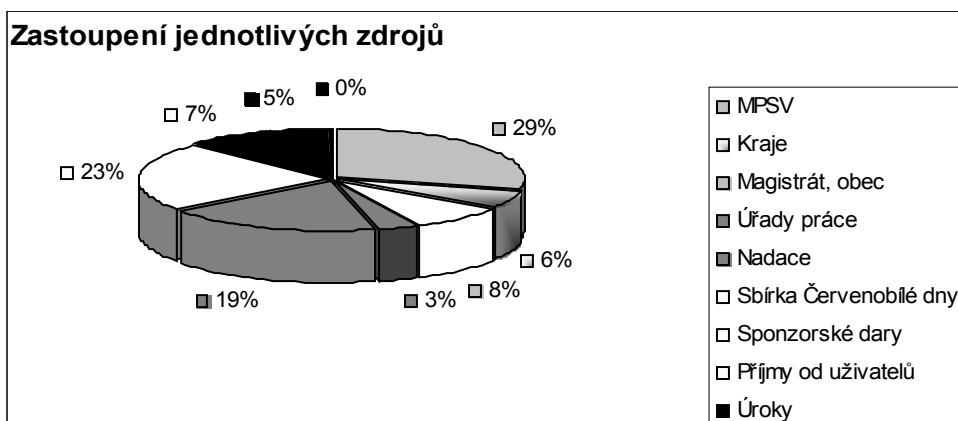
Výkaz zisku a ztráty ke dni 31.12.2005 (v celých tisících Kč)

	Činnosti	
	hlavní	hospodářská
NÁKLADY	3 539	
Spotřebované nákupy celkem	84	
Služby celkem	1 135	
Osobní náklady celkem	2 013	
Ostatní náklady celkem	307	
VÝNOSY	3 532	7
Tržby za vlastní výkony a za zboží celkem	166	
Ostatní výnosy celkem	1 303	
Tržby z prodeje majetku, zúčtování rezerv a opravných položek celkem	0	7
Přijaté příspěvky celkem	549	

Provozní dotace	1 514
Výsledek hospodaření před zdaněním	0
Výsledek hospodaření po zdanění	0

▪ **Přehled zdrojů financování projektů LORM za rok 2005**

Rok 2005	Poskytnuté finanční prostředky v Kč	Podíl zdroje na financování projektu (v %)
MPSV	1 018 100,00	28,77
Kraje	200 000,00	5,65
Jihočeský	100 000,00	2,83
Liberecký	100 000,00	2,83
Magistrát, obec	295 520,00	8,35
Magistrát hl. města Prahy	254 000,00	7,18
Magistrát města Brno	20 000,00	0,57
MÚ Praha 5	21 520,00	0,61
Úřady práce	119 139,00	3,37
Nadace zahraniční i tuzemské	655 500,00	18,53
Nadační fond Českého rozhlasu	550 000,00	15,54
Nadace Charty 77	105 500,00	2,98
Sbírka Červeno-bílé dny	810 574,55	22,91
2004	339 408,37	9,59
2005	471 166,18	13,32
Sponzorské dary	253 080,00	7,15
Příjmy od uživatelů	178 341,00	5,04
Úroky, výnosy z termínovaného vklady	8 168,07	0,23
Celkový objem neinvestičních finančních prostředků	3 538 422,62	100,00

▪ **Vyúčtování sbírky Červenobílé dny**

I. Sbíрка 2004 /čerpání ze zbývajících výtěžků sbírky 2004 v roce 2005/

Číslo jednací a datum vydání osvědčení/rozhodnutí: MHMP/117204/2001 DPC-1

Datum oznámení: 26. 9. 2004

Datum vystavení osvědčení: 10.10.2001

Délka trvání sbírky: 3 roky, od 26. 9. 2002 do 26. 9. 2004

Účel: získání finanční podpory na rozvoj služeb pro hluchoslepy

Vyúčtování zbývajících výtěžků sbírky 2004 k 30.9. 2005

Hrubý výtěžek = příjmy celkem v Kč 763 973,69

prodejem pohlednic 748 363,00

dary od dárců na bankovní účet sbírky 9 640,00

výnos z benefičního koncertu 2 700,00

úroky z účtu od 1.1.04 do 27.9. 2004 3 270,69

- Náklady - 37 218,85 spojené se sbírkou maximálně do 5% hrubého výtěžku

= Čistý výtěžek 726 754,84

Použití čistého výtěžku k 22. 12. 2004 387 346,47

Zbývajících výtěžků čerpán k 30.9. 2005 339 408,37

Ke dni vyúčtování sbírky 22. 12. 2004 nebyl využit čistý výtěžek sbírky v plném rozsahu. Vyúčtování konečného využití sbírky bylo se souhlasem Magistrátu hl. M. Prahy provedeno ke dni 30. 9. 2005.

Čerpání zbývajících výtěžků sbírky Červenobílé dny 2004 v roce 2005		
PROJEKT	ČERPÁNÍ V Kč	POZNÁMKA
Edukačně - rehabilitační pobyty pro hluchoslepy	170 954,59	Cestovné, doprava, ubytování a stravování, poštovné - pobyty č. 1, 2, 4
Terénní služby a poradenství pro hluchoslepy	32 732,00	Technické dovybavení Poradenských center LORM a školení
Bulletin Doteky	40 504,50	Tisk + poštovné
Osobní asistence	14 030,00	Osobní asistence pro hluchoslepy
Sociálně právní poradenství	11 108,00	Sociálně právní poradenství pro hluchoslepy
Dary	10 000,00	Příspěvek na pracovní pomůcku - notebook
Odborná knihovna	9 979,00	Nákup odborné literatury do knihovny LORM
Rozvoj zahraniční spolupráce	49 815,28	Účast hluchoslepy zástupkyně s průvodkyní a tlumočnicí na 2. Valném shromáždění Světové federace hluchoslepých
Rozvoj taktilního znakového jazyka	285,00	Nákup CD-ROMů
CELKEM	339 408,37	

II. Sbíрка 2005 - 2008

Číslo jednací a datum vydání osvědčení/rozhodnutí: MHMP/43875/2005

Datum oznámení: 16. 2. 2005

Datum vystavení osvědčení: 22. 2. 2005

Délka trvání sbírky: 3 roky, od 1. 3. 2005 – 18. 2. 2008

Účel: Veřejná sbírka se koná za účelem získání finančních prostředků na poskytování a rozvoj služeb, péče a pomoci pro hluchoslepy na celém území ČR a na zajištění provozu o.s. LORM.

Vyúčtování sbírky 2005 k 31. 12. 2005

Hrubý výtěžek = příjmy celkem	Kč 765 607,32	
Sbírka 2005 - prodej pohlednic	689 470,00	
Úroky	82,44	
Ostatní výnosy	169,50	
Výnos z benefičních koncertů	17 658,00	
Dary od organizací	30 450,00	
Dary od drobných dárců	4 910,00	
Dárcovské DMS	22 867,38	
- Náklady		
spojené se sbírkou maximálně do 5% hrubého výtěžku	- 27 737,50	5% = 38 280,-
= Čistý výtěžek	737 869,82	
Použití čistého výtěžku v Kč k 31. 12. 2005	443 428,68	
Zbývá čerpat ze sbírky ČB dny 2005	294 441,14	Bude čerpáno v roce 2006

Čerpání ze sbírky Červenobílé dny 2005 k 31. 12. 2005		
PROJEKT	ČERPÁNÍ V Kč	POZNÁMKA
Edukačně - rehabilitační pobyty pro hluchoslepé	74 249,91	Cestovné, doprava, ubytování a stravování, pojištění a pomůcky - pobyty č. 5, 6
Terénní služby a poradenství pro hluchoslepé	266 911,68	Technické dovybavení Poradenských center LORM + opravy, nájemné, spotřeba elekt. a plynu, spoje, cestovné za klienty, školení
Bulletin Doteky	58 172,00	Tisk bulletinu, vedení psycholog. poradny
Osobní asistence	20 250,00	Osobní asistence pro hluchoslepé
Sociálně právní poradenství	9 000,00	Sociálně právní poradenství pro hluchoslepé
Bezbariérové stránky www.lorm.cz	10 000,00	Náklady za webmastera
Odborná knihovna	4 845,09	Nákup odborné literatury do knihovny LORM
CELKEM	443 428,68	

▪ Interní a externí kontroly

Kromě interní kontroly účetní závěrky k 31.12. 2005 provedené Dozorčí radou LORM proběhly v roce 2005 ze strany státních institucí následující kontroly:

- Úřadu práce v Trutnově ve věci dohody o poskytnutí příspěvku na vytvoření pracovního místa pro občana se zdravotním postižením - v protokolu č. 7/2005 ze dne 5.10.2005 je uvedeno : „Z předložených dokladů vyplývá, že dohoda TUA-P-5/2005 je průběžně plněna.“
- Úřadu práce Praha - Západ dne 27.9. 2005 ve věci poskytnutí dotace na úhradu mezd a jejich náhrad při zřízení účelného pracovního místa pro uchazeče o zaměstnání - v záznamu o průběžné kontrole je uvedeno: „K porušení dohody nedošlo.“

▪ **Zpráva auditora o ověření účetní závěrky a výroční zprávy občanského sdružení LORM – Společnosti pro hluchoslepé za rok 2005**

Zpráva nezávislého auditora je určena statutárním orgánům společnosti LORM.

Předmětem ověřování byla účetní závěrka občanského sdružení LORM – společnosti pro hluchoslepé, sestavená ke dni 31.12.2005. Účetní závěrka byla ověřována na základě zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění navazujících právních předpisů a vyhlášky č. 504/2002 Sb., pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví.

Součástí ověřování byla i výroční zpráva společnosti, vztahující se ke stejnému účetnímu období.

Za sestavení účetní závěrky a vedení účetnictví tak, aby bylo úplné, průkazné, přehledné, srozumitelné a správné, v souladu s platnými zákony a předpisy, je odpovědná účetní jednotka.

Odpovědností auditora je vyjádřit názor na účetní závěrku jako celek podle výsledků provedeného auditu.

Audit společnosti LORM byl proveden v souladu se zákonem č. 254/2000 Sb., o auditorech a dalších úprav, při respektování příslušných mezinárodních auditorských standardů. Auditorské směrnice vyžadují, aby byl audit naplánován a proveden tak, aby auditor získal dostatečnou jistotu, že v předkládaných účetních výkazech, které jsou součástí účetní závěrky nejsou obsaženy významné nesprávnosti, účetnictví dané účetní jednotky je vedeno v souladu s jednotlivými ustanoveními zákona o účetnictví a řídí se platnou účtovou osnovou a postupy účtování.

V rámci auditu bylo provedeno ověření účetních záznamů dokládajících zůstatky účtů a údajů vykázaných v účetních výkazech a příloze účetní závěrky za rok 2005. Dále byla ověřena správnost účtování účetních případů na příslušné účty, ve správné výši i období jejich uskutečnění, včetně porovnání s prvotními účetními doklady.

Ověřování bylo provedeno výběrovým způsobem, při respektování zásady významnosti vykazovaných skutečností. Bylo rovněž provedeno zhodnocení uplatňovaných účetních postupů a celkové úrovně vedení účetnictví, zpracování účetních výkazů a přílohy účetní závěrky.

Údaje uváděné ve výroční zprávě společnosti LORM za rok 2005 odpovídají obsahově účetní závěrce za uvedené období. Rozsah a druh aktivit společnosti v roce 2005 je doplněn přehlednými grafy a tabulkami.

Domníváme se, že provedený audit dává přiměřený podklad pro vydání auditorského výroku na předloženou účetní závěrku a výroční zprávu ke dni 31.12. 2005 ve znění: „**Bez výhrad**“.

Nezávislý auditor: Ing. Blanka Horáková, osvědčení KA ČR č.1711, Adresa: Bukolská 780/1, 181 00 Praha 8, telefon: 233 543 225

V Praze dne 12. června 2006 .

Přílohy: Účetní závěrka k 31.12.2005; Rozvaha k 31.12. 2005; Výkaz zisku a ztráty k 31.12. 2005; Příloha účetní závěrky za rok 2005; Výroční zpráva k 31.12. 2005

9. Naši dárci a podporovatelé

Za finanční nebo věcnou pomoc v roce 2005 DĚKUJEME:

- **Krajskému úřadu Jihočeského kraje** za dotaci ve výši 100 000 Kč na projekt *Rozvoj služeb pro hluchoslepé v Jihočeském kraji*
- **Krajskému úřadu Libereckého kraje** za dotaci ve výši 100 000 Kč na projekt *Péče a služby pro hluchoslepé v Libereckém kraji*
- **Magistrátu hl. m. Praha** za dotaci ve výši 254 000 Kč na projekt *Sociální služby a poradenství pro hluchoslepé*
- **Magistrátu města Brno** za dotaci ve výši 20 000 Kč na projekt *Rozvoj služeb pro hluchoslepé ve městě Brno*
- **Městské části Praha 5** za grant ve výši 21 520 Kč na projekt *Poradenství a služby pro hluchoslepé na Praze 5*
- **Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR** za dotaci ve výši 1 018 100 Kč na projekt *Odborná střediska – soc. služby a poradenství pro hluchoslepé*
- **Nadaci Charty 77 za dar z Fondu Transgas** ve výši 180 000 Kč na projekty:
  - 100 000 Kč na projekt *Sociální služby a poradenství pro hluchoslepé v ČR*
  - 80 000 Kč na projekt *Rozvoj taktilního znakového jazyka pro hluchoslepé v ČR*
- **Nadačnímu fondu Českého rozhlasu za příspěvky ze sbírky Světluška** v celkové výši 550 000 Kč na projekty:
  - ve výši 400 000 Kč na projekt *Sociální služby a poradenství pro hluchoslepé*
  - ve výši 150 000 Kč na projekt *Edukačně-rehabilitační pobyty pro hluchoslepé*

a studentům, koordinátorům a partnerům sbírky „Červenobílé dny“:

- sponzorům: **Toptrans, Men on the Moon, gzh s. r. o.**
- mediálním partnerům: **Český rozhlas, Respekt**
- firmám: **Top střechy a fasády CZ, Radio Classic FM, Netcentrum, s. r. o.**
- za ilustraci pohlednice speciální DÍK Tomášovi Zachovi,
- děkujeme **Komerční bance, a. s.** za vstřícnost a spolupráci při ukládání výtěžku ze sbírky

a všem individuálním dárcům a členům klubu „Červenobílého klubka“

10. Identifikační údaje a kontakty na Poradenská centra LORM

Název organizace:	Lorm – Společnost pro hluchoslepé
Právní forma:	občanské sdružení
Sídlo:	Zborovská 62, 150 00 Praha 5
IČ:	45246068
DIČ:	CZ45246068
Bankovní účet:	19-1451940207/0100 u KB Praha 5 Smíchov
Datum založení:	4.11. 1991
Registrace:	MV ČR VSC/1-8317/91-R
Tel/fax:	+ 420 257 325 478
e-mail:	info@lorm.cz
Internetové stránky:	www.lorm.cz
Poradenská centra:	Praha, Brno, Liberec
Statutární zástupci:	Pavel Nepraš, předseda Výkonné rady (od 17. 3. 2006) Mgr. Petra Zimermanová, ředitelka
Počet zaměstnanců k 1. 3. 2006:	12
z toho hluchoslepí:	4
přepočteno na celé úvazky:	9,75
Počet klientů, kterým byly v roce 2005 poskytovány služby:	120
Počet členů k poslední Valné hromadě 13.11. 2004 celkem:	176
z toho hluchoslepí:	96 (54 %)
z toho ostatní členové (rod. příslušníci, odborníci, dobrovolníci)	80

Kontakty na Poradenská centra LORM

Poradenské centrum Praha
Zborovská 62, 150 00 Praha 5
Tel/Fax: 257 325 478
Mobil: 777 764 191
E-mail: info@lorm.cz

Poradenské centrum Liberec
Zahradní 415/10, 460 01 Liberec
Tel: 482 710 847
Fax: 485 104 044
Mobil: 777 764 196
E-mail: liberec@lorm.cz

Poradenské centrum Brno
Francouzská 57, 602 00 Brno
Mobil: 777 764 197
E-mail: brno@lorm.cz